Šaltinis: Alytaus naujienos
Publikavimo data: 2021-02-23, antradienis
Puslapis: 10
Plotas: 973 kv. cm
Tiražas: 4300
Regionas: Alytus

KANTAR

Rasti raktažodžiai: **biokuras, Energetikos ministerija, katilinė, šildymas, šiluma, šilumos kaina, šilumos ūkis**

Šaką įkirtome stipriai. Tik ar bus skiedrų?

Baltarusiškas biokuras vis dar kursto aistras. Energetikos ministerija deklaruoja sieksianti, kad iš trečiųjų šalių importuojamas biokuro kiekis nesudarytų daugiau nei 20 proc. Lietuvos biokuro rinkos. O šalies biokuro gamintojai tvirtina, kad pažadų prisiklausė ir iš ankstesnės valdžios, o kalbos taip ir nevirto darbais. Per tą laiką bankrutavo didžioji dalis smulkiųjų gamintojų, o stambieji pripažįsta, kad šaką, ant kurios sėdime, įkirtome stipriai. Tik ar bus skiedrų?

Baltarusiško biokuro invazija

Remiantis negalutiniais duomenimis, 2020 metais į Lietuvą buvo importuota 1,036 mln. tonų baltarusiškos biomasės, kas sudarė apie 26 proc. Lietuvos biokuro rinkos, siekiančios 4 mln. tonų per metus. 2019 metais iš Baltarusijos buvo importuota 1,18 mln. tonų biomasės už 20 mln. eurų, šis kiekis sudarė apie 30 proc. Lietuvos biokuro rinkos. Tokią statistiką svetainei www.miskininkas.eu pateikė Energetikos ministerija.

Pasak ministerijos vyriausiosios specialistės komunikacijai Alinos Žilinaitės, Lietuvos strateginis interesas yra mažinti priklausomybę nuo energijos išteklių importo. Didėjanti baltarusiško biokuro importo įtaka mūsų šilumos kainoms neatitinka Lietuvos nacionalinių interesų. Jos žodžiais, šildymo kainos Lietuvoje yra rekordiškai mažos dėl žemų biokuro kainų, tačiau ši situacija, kai šiai kainai įtaką daro Baltarusijoje priimami politiniai sprendimai dėl biokuro eksporto apimčių ir kainos, nėra tvaru žvelgiant į ilgalaikę perspektyvą.

A.Žilinaitė teigė, kad Energetikos ministerija laikosi pozicijos, jog nacionaliniu lygiu turime siekti išlaikyti optimalų ir tvarų balansą tarp vietinės biokuro gamybos ir biokuro importo iš trečiųjų šalių, kuris leistų ilgalaikėje perspektyvoje išlaikyti aukštą konkurencijos ir žemą biokuro rinkos koncentracijos lygį.

„Siekiamybė yra, kad iš trečiųjų šalių importuojamas biokuro kiekis nesudarytų daugiau nei 20 proc. Lietuvos rinkos, tačiau turime diskutuoti, kokiomis priemonėmis turime to siekti. Energetikos ministerija nesiima prognozuoti Seimo sprendimų dėl praėjusios kadencijos Seimo narių grupės užregistruotų Šilumos ūkio įstatymo pataisų, siūlančių nustatyti griežtus ribojimus baltarusiškos biomasės importui. Energetikos ministerija artimiausiu metu pateiks savo siūlymus Vyriausybės išvadai dėl šių įstatymo pataisų. Manome, kad Lietuvos biokuro gamintojų konkurencingumo skatinimo priemonės turi būti subalansuotos, įvertinančios biokuro rinkos perspektyvas, nedidinančios šilumos kainų, energetinio skurdo, neribojančios konkurencijos“, – tvirtino ministerijos specialistė.

A.Žilinaitei antrino ir Prezidentūros komunikacijos grupė. „Šiuo metu Šilumos ūkio įstatymo pataisas vertina Vyriausybė. Pagal jas biokuro importas iš trečiųjų šalių neturėtų viršyti daugiau kaip 20 proc. atskiruose įrenginiuose sunaudojamo biokuro kiekio, jose taip pat numatytas prastesnės kokybės biokurų, kuris dabar dažnu atveju guli nepanaudojamas Lietuvos miškuose kaip kirtimų liekanos, panaudojimo skatinimas. Tikimės, kad išsamiai projektus išnagrinėjusi Vyriausybė pateiks visapusišką išvadą, kurioje bus įvertinti visi su šiuo klausimu susiję aspektai: tiek įtaka energetiniam saugumui, energijos kainoms, tiek regioninė politika ir poveikis darbo vietoms, konkurencijai“, – atsakė Prezidentūra į www.miskininkas.eu pateiktus klausimus.

Sulaukia dėmesio

„Negaliu sakyti, kad iš dabartinės valdžios visiškai nesulaukiame dėmesio. Tačiau tas dėmesys atsiranda dėl to, kad mes patys labai aktyviai viešai kalbame apie tai, kaip problemos turėtų būti sprendžiamos ir kiek daug jų esama. Valdžia mūsų neignoruoja, tačiau sakyti, kad kas nors sprendžiant problemas pajudėjo, būtų per drąsu. Esame toje pačioje stadijoje, kurioje buvome prieš Naujuosius metus, o jei tiksliau – rugsėjo mėnesį. Iš naujos valdžios sulaukėme pažadų, kad problemos bus spendžiamos, tačiau viskas tėra pažadų lygyje“, – teigė Marius Valukynas, UAB „Dzūkijos mediena“ direktorius, Lietuvos biomasės energetikos asociacijos LITBIOMA valdybos narys.

Anot M.Valukyno, norint kad kas nors pasikeistų, reikia padaryti nemažai žingsnių. Tačiau kol kas nė vienas iš jų nė nepradėtas žengti. „Pirmasis žingsnis turėtų būti balanso tarp vietinio ir įvežamo biokuro nustatymas. Mažiausiai metai kalbama apie Šilumos ūkio įstatymo keitimą, tačiau tik kalbama, o kada bus priimti pakeitimai, neaišku“, – apmaudo neslėpė pašnekovas.

Tačiau didžiausia bėda, pasak LITBIOMA valdybos nario, kad Lietuvoje nėra tikslaus skaičiaus, kiek to biokuro reikia. „Pateikiami keli skaičiai, tačiau kol nebus vieno tikslaus, kol valdžia nesigilins ir nepripažins, kad reikia skaičiuoti, problemos nebus sprendžiamos. Norint nuslopinti kilusį gaisrą, iki bus atlikti skaičiavimai, reikėtų bent jau pristabdyti baltarusiško kuro plūdimą į Lietuvą. Garsus mūsų kalbėjimas lyg ir duoda šiokį tokį rezultatą, iš trečiųjų šalių įvežamo biokuro kiekis pastaruoju metu šiek tiek mažėja. Tačiau greičiausiai esama ir kitų priežasčių: Baltarusijoje stipriai įsisiūbavusi pramonė, kiek teko girdėti, fabrikai turi užsakymų plokštei metams į priekį, o plokštė gaminama iš tokios pačios skiedros, kuri vežama į Lietuvą. Kartu kyla ir baltarusiško biokuro kaina, biokurą importuoti jau ne visuomet apsimoka“, – samprotavo M.Valukynas.

Jo nuomone, daugiau dėmesio turėtų būti skiriama mūsų valstybiniams miškams, kurie gali paruošti nemažą dalį žaliavos biokurui. „Paradoksali situacija: mes kalbame, kad turime apriboti baltarusiško biokuro plūdimą į Lietuvą, tačiau Valstybinių miškų urėdija porą metų gyveno tokiomis sąlygomis, kad iš jos žaliavos biokurui niekas nepirko, todėl ji dabar jos praktiškai ir negamina. Jei it kirviu nukirsime baltarusiško biokuro importą, o valstybiniai miškai nepradės ruošti daugiau žaliavos, susidursime su rimta problema – biokuro tiesiog nebus“, – prognozavo M.Valukynas.

Šiam šildymo sezonui tai dar negresia, sandėliuose sukaupti nemaži jo kiekiai, tačiau iki kito sezono jau reikėtų atlikti namų darbus ir elgtis gerokai ūkiškiau, nei buvo iki šiol.

„Šaką, ant kurios sėdime, įkirtome stipriai. Jei šildymo sezono pabaigoje biokuro kaina nepakils, smulkiųjų biokuro gamintojų skaičius dar labiau sumažės. Yra įmonių, kurios dar neišpardavė technikos, tačiau atleido žmones. Kalbėti, kad smulkiosios įmonės neatsigaus, kol kas negalime, bet jei niekas nesikeis, gali taip atsitikti. Palyginti su situacija prieš ketverius metus, dabar keliuose matau tik kelių įmonių techniką. Kas atsitiks paklausai augant, kai nebus konkurencijos? Vėl grįšime į 2005-2006 metus, kai dominavo stambios įmonės. Jei jų rankose atsidurs 90 proc. rinkos, monopolininkai diktuos savo sąlygas. Konkurencijos nebuvimas skatina kainų kilimą“, – įžvalgomis dalijosi LITBIOMA valdybos narys.

Dvigubi standartai

M.Valukyno nuomone, realybė gerokai prasilenkia su deklaruojama Regionų gaivinimo politika, kuri kalba apie užimtumo didinimą. „Biokuro gamybos srityje deklaracijos ir realybė yra du skirtingi dalykai. Žinau ne vieną smulkią įmonę mažuose šalies miesteliuose, kurios buvo įsigijusios biokuro ruošos techniką, o ji šiuo metu stovi. Kaimo vietovėse biokuro gamyboje dirbo nemaža dalis žmonių, nedarbas padidėjo“, – sakė pašnekovas.

Kai kurių rūšių biokuro kaina šiuo metu yra 30 proc. mažesnė nei buvo ankstesnį šildymo sezoną bei, palyginti su šildymo sezo-

(Nukelta į 10 psl.)

Mariaus Valukyno nuomone, realybė gerokai prasilenkia su deklaruojama Regionų gaivinimo politika, kuri kalba apie užimtumo didinimą. „Biokuro gamybos srityje deklaracijos ir realybė yra du skirtingi dalykai. Žinau ne vieną smulkią įmonę mažuose šalies miesteliuose, kurios buvo įsigijusios biokuro ruošos techniką, o ji šiuo metu stovi. Kaimo vietovėse biokuro gamyboje dirbo nemaža dalis žmonių, nedarbas padidėjo“, – sakė pašnekovas. Dainiaus ŠERONO nuotr.

Šaltinis: Alytaus naujienos
Publikavimo data: 2021-02-23, antradienis
Puslapis: 4
Plotas: 973 kv. cm
Tiražas: 4300
Regionas: Alytus

Šaką įkirtome stipriai. Tik ar bus skiedrų?

(Atkelta iš 4 psl.)

nu prieš dvejus metus, smuko tris kartus. 2018 metų pabaigoje už tne (tona naftos ekvivalentu – red. pastaba) biokuro buvo mokama 230-240 eurų, o šiuo metu – 80–60 eurų. Pagaminti 1 toną biokuro atsieina apie 100 eur/tne, todėl jo ruoša balanse lemia minusą. Ne visi rinkos dalyviai gali sau leisti biokuro gamybą dotuoti iš kitos veiklos siekiant išsaugoti darbuotojus.

LITBIOMA valdybos narį erzina ir Lietuvoje dar daug kur galiojantys dvigubi standartai. „Prieš kurį laiką plačiai nuskambėjo žinia apie „Belorus“ sanatorijos 350 darbuotojų atleidimą. Vienas Seimo narys pareiškė, jog įmonei ir čia dirbantiems žmonėms negalima padėti dėl to, kad ji per metus uždirba kelias dešimtis tūkstančių eurų režimui! Kriterijus, dėl ko jiems negalima padėti, lyg ir aiškus, tačiau palyginkime: per dvejus metus už biokurą režimui buvo sumokėta mažiausiai 40 mln. eurų! Be to, buvo sunaikinta nemažai darbo vietų mūsų šalies regionuose gyvenantiems žmonėms, tai rodo, kad nelabai tikslus yra šių kriterijų taikymas“, – pasipiktinimo neslėpė M.Valukynas.

Jo nuomone, ūkiškai pažvelgus į susidariusią situaciją, galima rasti būdų, kaip subalansuoti biokuro srautą ir optimalią kainą. „Kaip biokurą gamintojas ir atstovas, nenoriu, kad žmonės už šildymą mokėtų brangiai. Biokuras ir yra ta žaliava, kurią naudojant turėtumėme tik džiaugtis pigiu šildymu, tačiau pirmiausia turime sunaudoti savo šalyje paruoštą žaliavą. Yra daugybė būdų balansui užtikrinti. Tikiu, kad bus pakeistas Šilumos ūkio įstatymas, tačiau yra poįstatyminiai aktai. Klausimas, ar jie bus peržiūrėti ir įvertinti, kaip bus vykdoma kontrolė. Mes galime įrašyti bet kokį skaičių. Tačiau šiandienos situacija rodo, kad valdžia nenori reaguoti ir atsisakyti baltarusiško biokuro. Jeigu požiūris išliks toks pat, įstatymas neveiks“, – samprotavo pašnekovas.

Abejonių daug. Paneigtos ne visos

Dainiui Kreiviui tapus energetikos ministru pasigirdo kalbų, esą jis susijęs su biokuro importu. Nuo tokių gandų gamintojams dar labiau sviro rankos. A.Žilinaitė tinklalapį www.miskininkas.eu patikino: ministras D.Kreivys nėra susijęs su biokuro importu.

Kaip ten bebūtų, iš jo vadovaujamos ministerijos šalies biokurą gamintojai realių veiksmų teigia dar nesulaukę. LITBIOMA valdybos narys pažėrė kritikos tiek nuėjusios, tiek dabartinės valdžios adresu.

Jį stebina tai, jog jau keleri metai, kai nerandama muitinės vadovo (Muitinės departamento generalinio direktoriaus pavaduotojas Jonas Miškinis Muitinės departamento generalinio direktoriaus pareigas eina nuo 2018 metų liepos 9 dienos – red. pastaba).

Viešoje erdvėje ne kartą nuskambėjo teiginiai, esą pasienyje su Baltarusija esantis radiacijos matuoklis neveikia trejus metus. Paklausus, ką apie tai mano Prezidentūra ir Energetikos ministerija, viltingų žinių nesulaukėme. „Jums tikslią informaciją suteiks Muitinės departamentas“, – parašė Prezidentūros komunikacijos grupė. „Muitinės kontrolės klausimai nėra Energetikos ministerijos kompetencija“, – toks buvo Energetikos ministerijos atsakymas.

„Susipažinę su straipsnio tema, kuri susijusi su šalies biokuro gamintojų padėtimi sektoriaus problemomis ir perspektyvomis, informuojame, kad tokių prekių ir krovinių radiacinę kontrolę pirmieji pasienio postuose vykdo Valstybės sienos apsaugos tarnybos (VSAT) pareigūnai, bendradarbiaudami su Radiacinės saugos centru. Muitininkų naudojama rentgeno kontrolės sistema skirta prekių ir krovinių muitiniam tikrinimui ir kontrabandos paieškai, o ne radiacinei saugai ir/ar jos kokybės kontrolei“, – tvirtino Muitinės departamento Komunikacijos skyriaus vedėjas Vitas Volungevičius.

Užklausėme, kaip būna su kroviniais aparatūros gedimų atveju: jie praleidžiami netikrinti, laukiama, kol bus sutaisytas aparatas ar esama dar kokių nors variantų? Į tai V.Volungevičius atsakė: „Deklaruoti, tačiau nepatikrinti kroviniai per muitinės postus nevyksta, nes muitinė gali atlikti bet kokį muitinį tikrinimą, kuris, jos manymu, yra būtinas, o muitinės turimos rentgeno kontrolės sistemos yra įrankis, leidžiantis tikrinimą atliekančiam pareigūnui operatyviau priimti atitinkamą sprendimą, patikrinti prekes fiziškai jų neiškraunant. Tačiau muitininkas atlieka ir konkrečius veiksmus, susijusius su rizikos vertinimu, tokie veiksmai leidžia užtikrinti, kad būtų laikomasi muitų teisės aktų reglamentuojančių prekių vežamų į/iš trečios valstybės, įvežimo, išvežimo, vežimo tranzitu, gabenimo tvarkos.“

Problemos nėra, bet kontrolę griežtins

Kad ir kaip puikiai savo darbą atlieka VSAT pareigūnai ir muitininkai, į Lietuvą kartais visgi patenka kokybės reikalavimų neatitinkantis baltarusiškas biokuras.

VMG grupė sausio 7 dieną grąžino sausio 6-ąją Naująją Akmenę pasiekusį skiedros krovinį tiekėjui Baltarusijoje. „VMG grupė kelia aukščiausius reikalavimus žaliavos tiekėjams. Kiekvienas gamybos įmones pasiekęs krovinys yra atidžiai patikrinamas. Tik įvertinus, jog jo sudėtis atitinka kokybės standartus, vykdomas gautos žaliavos eksploatavimas. Šiuo atveju į Naujosios Akmenės gamyklą iš Baltarusijos geležinkeliu gabentas skiedros krovinys buvo patikrintas įmonės kokybės specialistų. Dalyje krovinio aptikta metalo priemaišų. Metalo priemaišos neatitinka kokybinių parametrų, kadangi gamybos proceso metu kelia gaisro (kibirkščiavimo) tikimybę. Nustačius krovinio kokybės trūkumus, jis grąžintas tiekėjui“, – teigė VMG atstovė ryšiams su visuomene Gerda Šešplaukytė. Ji patikino: incidentas gamybai neturėjo jokio poveikio.

Kokio dydžio buvo krovinys ir kokio metalo priemaišomis jis buvo užterštas, sužinoti nepavyko. Esą tai – komercinė paslaptis. G.Šešplaukytė pabrėžė: įmonės specialistai turi technines galimybes tikrinti krovinių radiacijos lygį. „Šiame krovinyje radioaktyvių pėdsakų neaptikta. Krovinių radiacijos lygio patikra yra atliekama valstybės pasienyje. Tačiau įmonės kokybės specialistai visada atlieka papildomą krovinių patikrą. Nuo įmonės veiklos pradžios radiacijos atvejų kroviniuose neužfiksuota“, – paaiškino ji.

Primename, kad pirmieji skandalai Lietuvoje dėl užtršto baltarusiško biokuro kilo dar 2015 metais. Tuomet ištyrus vienoje Alytaus katilinėje sudeginto baltarusiško biokuro pelenus, nustatyta, kad jie beveik prilygsta radioaktyvioms atliekoms. Būta ir daugiau atvejų, kai trimituota pavojaus varpais. Tačiau Radiacinės saugos centras vis nuramina, kad radioaktyviomis medžiagomis užtršto medienos kuro į Lietuvą nepatenka.

„Energetikos ministerija dar praėjusių metų lapkričio 3 dieną išsiuntė konkrečius pasiūlymus Sveikatos apsaugos ministerijai dėl sveikatos apsaugos ministro įsakymo pakeitimo, kuriais būtų griežtinama importuojamo biokuro kontrolė nustatant, kad iš trečiųjų šalių importuojamo biokuro radiacija turi būti patikrinta ES šalyje veikiančioje laboratorijoje. Šiuo metu vis dar vyksta konsultacijos tarp atsakingų institucijų ir BALTPOOL“, – patikino A.Žilinaitė.

Ar toks žingsnis nesufleruoja, kad problema vis dėlto egzistuoja?

Augustė TEIBERYTĖ